

Art barroc

Codi: 100548

Crèdits: 6

Titulació	Típus	Curs	Semestre
2500239 Història de l'Art	OB	2	2

La metodologia docent i l'avaluació proposades a la guia poden experimentar alguna modificació en funció de les restriccions a la presencialitat que imposin les autoritats sanitàries.

Professor/a de contacte

Nom: Maria Gargante Llanes

Correu electrònic: Maria.Gargante@uab.cat

Utilització d'idiomes a l'assignatura

Llengua vehicular majoritària: català (cat)

Grup íntegre en anglès: No

Grup íntegre en català: Sí

Grup íntegre en espanyol: No

Prerequisits

No n'hi ha.

Objectius

L'assignatura, de formació bàsica i de 6 ECTS, s'inclou dins la matèria "Història general de l'art modern" (24 ECTS).

L'objectiu fonamental de l'assignatura és el de proporcionar a l'estudiant algunes claus bàsiques per interpretar un cicle de l'art italià i europeu que generalment s'identifica amb la denominació de "Barroc", que emergeix a finals del segle XVI i es prolonga fins al segle XVIII. Al mateix temps, es pretén fomentar l'autonomia intel·lectual de l'alumne i particularment una actitud crítica davant de les fonts bibliogràfiques, que li permeti questionar, quan sigui necessari, els models interpretatius vigents.

Competències

- Analitzar amb esperit crític, a partir dels coneixements adquirits, l'obra d'art en les seves diferents facetes: valors formals, significat iconogràfic, tècniques i procediments artístics, procés d'elaboració i mecanismes de recepció.
- Interpretar l'obra d'art en el context en el qual es va gestar i relacionar-la amb altres formes d'expressió cultural
- Que els estudiants hagin desenvolupat aquelles habilitats d'aprenentatge necessàries per emprendre estudis posteriors amb un alt grau d'autonomia
- Que els estudiants sàpiguen aplicar els coneixements propis a la seva feina o vocació d'una manera professional i tinguin les competències que se solen demostrar per mitjà de l'elaboració i la defensa d'arguments i la resolució de problemes dins de la seva àrea d'estudi.
- Reconèixer l'evolució de la imatge artística des de l'antiguitat fins a la cultura visual contemporània.

Resultats d'aprenentatge

1. Analitzar els creadors d'un fenomen artístic en un determinat context cultural.
2. Analitzar els receptors d'un fenomen artístic en un determinat context cultural.
3. Analitzar les idees artístiques sobre un fenomen artístic en un determinat context cultural.
4. Analitzar una imatge artística i situar-la en el seu context cultural.
5. Aplicar els coneixements iconogràfics a la lectura de la imatge artística
6. Definir i explicar amb precisió un objecte artístic amb el llenguatge propi de la crítica d'art.
7. Distingir les tècniques i el procés d'elaboració d'un objecte artístic
8. Estimular la creativitat i fomentar idees innovadores.
9. Examinar una imatge artística i distingir-ne els valors formals, iconogràfics i simbòlics.
10. Explicar els mecanismes de recepció d'una obra d'art.
11. Reconstruir el panorama artístic d'un determinat context cultural
12. Relacionar una imatge artística amb altres fenòmens culturals de la seva època.
13. Saber exposar amb eficàcia els coneixements, oralment i per escrit.
14. Treballar en equip, respectant les opinions alienes i dissenyant estratègies de col·laboració.

Continguts

1. La complexitat de l'univers barroc. És el barroc l'art de la Contrareforma? La política artística dels papes i les noves ordes religioses.
2. La ideologia de la *Roma Triumphans* i el paradigma de ciutat capital. Arquitectura barroca italiana. Roma: Maderno, Pietro da Cortona, Bernini i Borromini
3. Bernini escultor.
4. La pintura barroca italiana: Classicisme (Carracci i l'escola bolonyesa) vs. Naturalisme (Caravaggio i "caravaggisti").
6. El segle d'or de la pintura holandesa: el retrat i les escenes burgeses (Frans Hals). L'escola de Delft: Vermeer i Pieter de Hooch. Rembrandt: pintor d'històries.
7. L'escola flamenca: Rubens o el triomf d'un pintor europeu.
8. L'art hispànic del segle XVII. Arquitectura i urbanisme . Pintura de género y pintura Espanya i Llatinoamèrica. Pintura religiosa (Zurbarán i Murillo) vs. Pintura de cort (Velázquez). L'escultura religiosa hispànica.
9. Versalles: el cant del cigne de l'univers barroc.

Metodologia

Metodologia docent

Classes presencials a l'aula:

Desenvolupament del temari per part del professor

Comentari i discussió de textos; eventuais seminaris (en funció del nombre de matriculats)

Tutories

Orientació metodològica i bibliogràfica; assessorament en la realització dels treballs

Activitats supervisades (resolució de dubtes relacionats amb l'assignatura)

Nota: es reservaran 15 minuts d'una classe, dins del calendari establert pel centre/titulació, per a la complementació per part de l'alumnat de les enquestes d'avaluació de l'actuació del professorat i d'avaluació de l'assignatura/mòdul.

Activitats formatives

Títol	Hores	ECTS	Resultats d'aprenentatge
Tipus: Dirigides			
Classes Magistral	40	1,6	1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 9, 10, 11, 12, 14
Tipus: Supervisades			
Entrega d'un treball escrit sobre el tema triat	70	2,8	1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 9, 10, 11, 12, 14
Tipus: Autònomes			
Entrega d'un treball escrit sobre el tema triat	40	1,6	1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 9, 10, 11, 12, 13

Avaluació

Evidència 1. Prova escrita a partir del temari impartit: 50% de la qualificació final.

Evidència 2. Treball individual, 30% de la qualificació final.

Evidència 3. Participació i presentació en un seminari, 20% de la qualificació final.

Format de les evidències

Altres detalls sobre el format de les evidències es comunicaran a l'inici del curs amb suficient antelació.

L'estudiant rebrà la qualificació de No avaluable sempre que no hagi lliurat més del 30% de les activitats d'avaluació.

En cas que les proves no es puguin fer presencialment s'adaptarà el seu format (mantenint-ne la ponderació) a les possibilitats que ofereixen les eines virtuals de la UAB. Els deures, activitats i participació a classe es realitzaran a través de fòrums, wikis i/o discussions d'exercicis a través de Teams, etc. El professor o professora vetllarà perquè l'estudiant hi pugui accedir o li oferirà mitjans alternatius, que estiguin al seu abast.

Recuperació

Es podran recuperar les tres evidències.

Plagi

En cas que l'estudiant realitzi qualsevol irregularitat que pugui conduir a una variació significativa de la qualificació d'un acte d'avaluació, es qualificarà amb 0 aquest acte d'avaluació, amb independència del procés disciplinari que s'hi pugui instruir. En cas que es produeixin diverses irregularitats en els actes d'avaluació d'una mateixa assignatura, la qualificació final d'aquesta assignatura serà 0.

Activitats d'avaluació

Títol	Pes	Hores	ECTS	Resultats d'aprenentatge
Participació en un seminari	20	0	0	1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 9, 10, 11, 12, 13
Presentació d'un treball escrit individual	30	0	0	1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 11, 12, 13, 14
Prova escrita	50	0	0	1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 9, 10, 11, 12, 13

Bibliografía

BIBLIOGRAFIA GENERAL

Argan, G. C., *Renacimiento y Barroco II*, Akal, Madrid, 1997

Battisti, E., *Renacimiento y barroco*, Madrid, Catedra, 1990

Bazin, G., *Barroco y Rococó*, Barcelona, Destino, 1992

Bottineau-Fuchs, Y., *El arte del barroco*, Madrid, Akal, 1990

Carrasco Ferrer, M., *Ex Roma Lux: la Roma antigua en el Renacimiento y el Barroco*, Madrid : Ministerio de Educación y Cultura, Biblioteca Nacional, Electa España, 1997

Castex, J., "El trágico siglo XVII: divergencias de interpretación". p. 219-231." El nuevo orden urbano del campo: El jardín a la francesa", p. 325-333. [Renacimiento, Barroco y Clasicismo](#), 1420-1720. Madrid: Akal, 1994.

Castria Marchetti, F., Zuffi, S., et. al., *El Barroco 1600-1700: el arte europeo de Caravaggio a Tiepolo*, Barcelona, Electa, 2005

Cortes del barroco: de Bernini y Velázquez a Luca Giordano (proyecto científico de Fernando Checa Cremades), Madrid, Patrimonio Nacional, 2003

Checa Cremades, F., i Morán Turina, J. M., *El Barroco*, Madrid, Istmo, 1989

Haskell, F., *Patronos y pintores: arte y sociedad en la Italia barroca*, Madrid, Catedra, 1984

Kostof, S., "Absolutismo y burguesía europea, 1600-1750", p. 908-945. [Historia de la arquitectura](#). Madrid: Alianza, 1985.

Mâle, E., *El Barroco: arte religioso del siglo XVII: Italia, Francia, España, Flandes*, Madrid, Encuentro, 1985

Martin, J. R., *El Barroco*, Xarait, Bilbao, 1986

Minor, Vernon H., *Baroque & Rococo: art & culture*, Londres, Laurence King, 1999

Ors, Eugeni d', *Lo Barroco*, Madrid, Aguilar, 1936

Tapié, V., *Barroco y Clasicismo*, Madrid, Cátedra, 1978

Toman, R., *El Barroco: Arquitectura, escultura, pintura*, Colonia, Könemann, 1997

Valverde, J. M., *El Barroco, una visión de conjunto*, Barcelona, Montesinos, 1981 (2ª ed.)

Weisbach, W., *El Barroco: arte de la contrarreforma*, Madrid, Espasa Calpe, 1942

Wölfflin, H., *Renacimiento y Barroco*, Paidós, Barcelona, 1986 (1888)

PINTURA BARROCA ITALIANA

Annibale Caracci: Venus, Adonis y Cupido (cat.exp.), Museo Nacional del Prado, Madrid, 2005

Caravaggio (cat. exp.), Electa, Museo Nacional del Prado, Madrid, 1999

Caravaggio y la pintura realista europea (cat. exp.), Museu Nacional d'Art de Catalunya, Barcelona, 2005

Berne-Joffroy, A, *Dossier Caravaggio*, Suffolk, 2005

Longhi, R., *Il Caravaggio*, Milan, A. Martello, 1952

Pacciarotti, G., *La pintura barroca en Italia*, Istmo, Madrid, 2000

Hibbard Howard, *Caravaggio*, Thames and Hudson, Londres, 1983

La Scuola dei Carracci: I seguaci di Annibale e Agostino, Modena, Artioli, 1995

Strinati, C., *Caravaggio* (cat. exp. Roma, Scuderie del Quirinale), Skira, Roma, 2010

Vodret, R., *Caravaggio. Opera completa*, Roma, Silvana Editoriale, 2010.

ARQUITECTURA BARROCA ITALIANA

Alonso García, E., *San Carlino: la máquina geométrica de Borromini*, Valladolid, Secretariado de Publicaciones e Intercambio Editorial de la Universidad de Valladolid, 2003

Argan, G. C., *La arquitectura barroca en Italia*, Argentina, Nueva Visión, 1984

Argan, G.C., *Borromini*, Xarrait, Madrid, 1980

Blunt, A., *Borromini*, Alianza, Madrid, 1982

Francesco Borromini: atti del convegno internazionale, Roma 13-15 gennaio 2000, a cura di Christoph Luitpold Frommei, Elisabeth Sladek, Milán, Electa, 2000

Portoghesi, P., *Francesco Borromini*, Milán, Electa, 1977 (2ª. edición).

Portoghesi, P., *Roma baroca: storia di una civiltà architettonica*, Roma, C. Bestetti, 1966.

Rámirez, J.A. "Hacia una iconología de las connotaciones. La cultura de Borromini". p. 187-251. "La política de la puesta en práctica del clasicismo bajo Luis XIV". p. 361-378. [Edificios y Sueños. Ensayos sobre arquitectura y utopía](#). Málaga: Universidad de Málaga. 1983.

Tapie, V. "El viaje de Bernini a Paris". p. 170-196. [Barroco y Clasicismo](#). Madrid: Cátedra, 1981.

Varriano, J., *Arquitectura italiana del barroco al rococó*, Madrid, Alianza, 1990

Wittkower, R., *Arte y arquitectura en Italia 1600-1750*, Madrid, Cátedra, 1995

Wittkover, R. "Edificios centralizados de Bernini, Cortona y Borromini". p. 92-97. "Palladio y Bernini. p.17-28. "Francesco Baromini, su vida y su carácter", p. 170-182. "Guarini, el hombre". p. 207-216. [Fundamentos de la arquitectura en la Edad del Humanismo](#). Madrid: Alianza, 1993.

BERNINI ESCULTOR

Bernini scultore: la nascita del barocco in Casa Borghese (cat. exp. a càrrec de A. Coliva), Galleria Borghese, [S.I.] : De Luca, 1998

Hibbard, H., *Bernini*, Madrid, Xarait, 1982.

I Marmi vivi: Bernini e la nascita del ritratto barocco (cat. exp. a càrrec de A. Bacchi et al.), Firenze : Firenze Musei : Giunt

Wittkower, R., *Gian Lorenzo Bernini: el escultor del barroco romano*, Alianza, Madrid, 1990 (1963)

BARROC FLAMENC

Ayala Mallory, N., *La pintura flamenca del siglo XVII*, Alianza, Madrid, 1995

Brown, J. i Brown, C., *Velázquez, Rubens y Van Dyck: pintores cortesanos del siglo XVII, (cat. exp.)*, Museo Nacional del Prado, Madrid, 1999.

Cabanne P., *Rubens*, Ediciones Daimon, Madrid, 1967.

Rubens, Van Dyck, Jordaens. Mestres de la pintura flamenca del segle XVII a les col.leccions del museu Ermitage (cat. exp.), Barcelona, 2003.

Vergara, A., *Rubens and his spanish patrons*, Cambridge i Nova York, 1999.

Vosters S. A., *Rubens y España: estudio artístico-literario sobre la estética del barroco*, Cátedra, Madrid, 1990.

BARROC HOLANDÈS

The Glory of the Golden Age: Dutch Art of the 17th Century, Rijksmuseum, Amsterdam, 2000

Rembrandt pintor de historias (cat. exp.), Museo del Prado, Madrid, 2008

Rosenberg J., Slive, S. i Ter Kuile, E. H., *Arte y arquitectura en Holanda 1600-1800*, Cátedra, Madrid, 1994 (1966)

Slive, S., *Frans Hals (3.v)*, Londres, Phaidon, 1970-1974.

Vermeer y el interior holandés (cat. exp. A. Vergara), Museo del Prado, Madrid, 2003

BARROC ESPANYOL

Brown, J., *La edad de oro de la pintura en España*, Madrid, Nerea, 1990

Brown, J., *Escritos completos sobre Velázquez*, Centro de Estudios Europa Hispánica, 2008

Brown, J., *Velázquez: pintor y cortesano*, Madrid, Alianza, 1986

Coliva, A., *Velázquez a Roma*, Milan, Skira, 1999

Gallego, J., *Visión y símbolos en la pintura española del Siglo de Oro*, Madrid, Catedra, 1984

Harris, E., *Velázquez*, Vitoria-Gasteiz : Ephiale Instituto Municipal de Estudios Iconográficos, 1991.

El palacio del Rey Planeta: Felipe IV y el Buen Retiro (cat. ex.), Madrid, Museo Nacional del Prado, 2005

Pérez Sánchez, A. E., *Pintura barroca en España 1600-1750*, Madrid, Catedra, 1992.

Pérez Sánchez, A. E., Gallego, J., et. al., *Velázquez (cat. exp.)*, Madrid, Ministerio de Cultura, 1990.

Portús Pérez, J., *Pintura y pensamiento en la España de Lope de Vega*, Hondarribia [Guipúzcoa] : Nerea, cop. 1999

Sebastián, S., *Contrarreforma y Barroco: lecturas iconográficas e iconológicas*, Madrid, Alianza, 1985

Sureda, J., *La Gloria de los Siglos de Oro: mecenas, artistas y maravillas en la España imperial*, Barcelona, Lunwerg, 2006

Sureda, J., *Velázquez pintor y hombre del rey*, Barcelona, Lunwerg, 2009

Valdivieso, E., *Vanidades y desengaños en la pintura española del Siglo de Oro, [S.I.]* : Fundación de Apoyo a la Historia del Arte Hispánico, 2002

Programari

En cas d'utilitzar programari específic, s'indicaria oportunament.